

Tips

Seks en fysica aan een Engels college

Klaas Landsman (39) leeft en spreekt komende week zijn intrede als hoogleraar mathematische fysica uit aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Naar verluidt is hij een belofte voor de Nederlandse wetenschap.

Dat lijkt misschien een wat merkwaardige mededeling om een bespreking van zijn boek *Requiem voor Newton* mee te beginnen. Maar het boek, dat eveneens volgende week verschijnt, is geschreven in de ik-persoon. En op de laatste bladzijde komt deze hoofdpersoon om bij een vliegongeluk, op de terugweg van een zomerschool in Aspen, Colorado.

Dat Landsman nog leeft, maakt het wel lastig in te schatten wat voor een boek *Requiem* precies is. Is het vooral een autobiografie, over de twee jaar die Landsman als postdoc vanaf 1989 in Cambridge doorbracht? Of is het een roman die *en passant* de geboorte van de moderne natuurkunde tracht te populariseren?

Wat het ook is, het boek wemelt van de autobiografische elementen. De ik-persoon komt kotsend van de vliegreis in Engeland aan in 1989. Er is niemand die hem opvangt in Cambridge en het beloofde appartement is niet geregeld. Het overkwam Landsman ook.

Landsman beschrijft verder hoe de ik-persoon verliefd wordt op een Deense collega, bij haar in bed belandt, maar daar niet geheel ter zake weet te komen. En ondertussen loopt ook nog zijn relatie met een Italiaanse op de klippen.

Het enige waarover Landsman eigenlijk niet schrijft, is het werk dat hij in Cambridge komt doen:

theoretische natuurkunde. In plaats daarvan praat de ik-persoon met mede-postdocs, studenten, portiers, bibliothecarissen en passanten over de geschiedenis en de grondslagen van de relativiteitstheorie en de quantumfysica. In de dialogen komt de lezer aan de weet hoe het zit met de onzekerheidsrelaties van Heisenberg, de elektrodynamica van Maxwell, het tweespletenexperiment, de ongelijkheden van Bell.

Dat is heel leerzaam, maar het roept ook vragen op. Zijn al die personages echt of verzonnen? Kwam de toekomstige Nobelprijswinnaar Tiny Veltman werkelijk op bezoek? En, zo ja: is wat Landsman noteert een getrouwe weergave van wat Veltman te zeggen heeft over Planck en de ontdekking van de quantumfysica?

Requiem voor Newton is eigenlijk twee boeken tegelijk. Het ene boek is een grappige roman over een stuntelige Nederlandse postdoc aan een heel Engels college, die vooral hunkert naar een vrouwenlichaam. Het ander is een uiterst toegankelijke ideeëngeschiedenis van de moderne natuurkunde. In dialoogvorm, en dus een waagstuk.

Maar in de combinatie blijft Landsman te veel de natuurkundige. Dat is jammer, want ergens niet eens zo diep onder het oppervlak van de nauwgezette wetenschap zit zo te zien ook een heerlijke romanauteur.

Martijn van Calmthout

Klaas Landsman: Requiem voor Newton
Contact; € 25,00; 389 pagina's
ISBN 90 254 26913